

energi
centrum
GOTLAND

KLIMAT- SMART – med fart

Hur nästan 800 elever på Gotland
hjälppte till att skapa förändring

15% av eleverna visste inte varför de får skjuts

Vuxna tror ofta att de vet vad som är bäst för barn och unga. Så ofta att de inte alltid lyssnar på vad barnen själva tycker.

Barnkonventionen, artikel 12:

”Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet.”

Du är viktig!

Ibland kan det kanske kännas som att det inte spelar någon roll vad du gör – du är ju bara en person så hur kan dina val göra skillnad för miljön?

Det är rätt enkelt! Du kan hjälpa klimatet genom att göra smarta val när du ska till och från skolan eller en fritidsaktivitet.

Visste du att utsläppen av koldioxid minskar med hela **en procent** om:

- Sex elever väljer att åka buss istället för att bli skjutsade i bil av sina föräldrar.
- Nio elever åker bil tillsammans istället för själva med sina föräldrar.
- 44 elever som har under två kilometer till skolan går eller cyklar istället för att åka bil med sina föräldrar.

Vadå EN procent? Det låter ju jättelite?

Nej, det är faktiskt mycket! För att klimatet ska må bra behöver vi minska utsläppen med åtta procent varje år. Så om du kan hjälpa till med en procent gör det enorm skillnad. På riktigt.

”

Citat från elev:

”Tror inte mina föräldrar tänker på miljön, eller de pratar i alla fall inte om det.”

Roligare resa till skolan

- Cykla, ta kickbiken eller gå med vänner – ju fler desto roligare!
- Ta bussen – åk med vänner eller få lite tid till selfcare.
- Be föräldrarna att turas om att köra bil så att ni är fler som åker tillsammans. Dina föräldrar behöver inte köra lika ofta, och du får åka med vänner – win-win!

Andra fördelar med att skippa bilen

Du blir mer självständig och slipper anpassa dig till dina föräldrars körtider.

- Du får mer motion och mår bättre.
- Du lär dig mer om hur du rör dig tryggt i trafiken.
- Du lär dig ta ansvar.
- Du får mer tid med dina vänner, om ni tar er till skolan tillsammans.
- Om du hellre åker buss, cyklar eller går själv får du lite soft egentid.

”

Citat från elev:

”Får skjuts om det regnar och om inga cykelkompisar ska komma till träningen. Men om kompisarna cyklar gör jag också det.”

”

Citat från elev:

”Bilisterna kör som idioter, de visar inte vart de ska. Man blir lurad av hur de tänker köra vid övergångsställen.”

Ta träningen närmare dig

Många barn berättar att resan till träningen ofta är lång och görs flera gånger i veckan. Om träningen fanns närmare sparar du tid, får mer frihet i vardagen och kan ta dig dit själv oftare. Här är några sätt att minska långa träningsresor:

Upptäck vilka sporter som finns nära dig

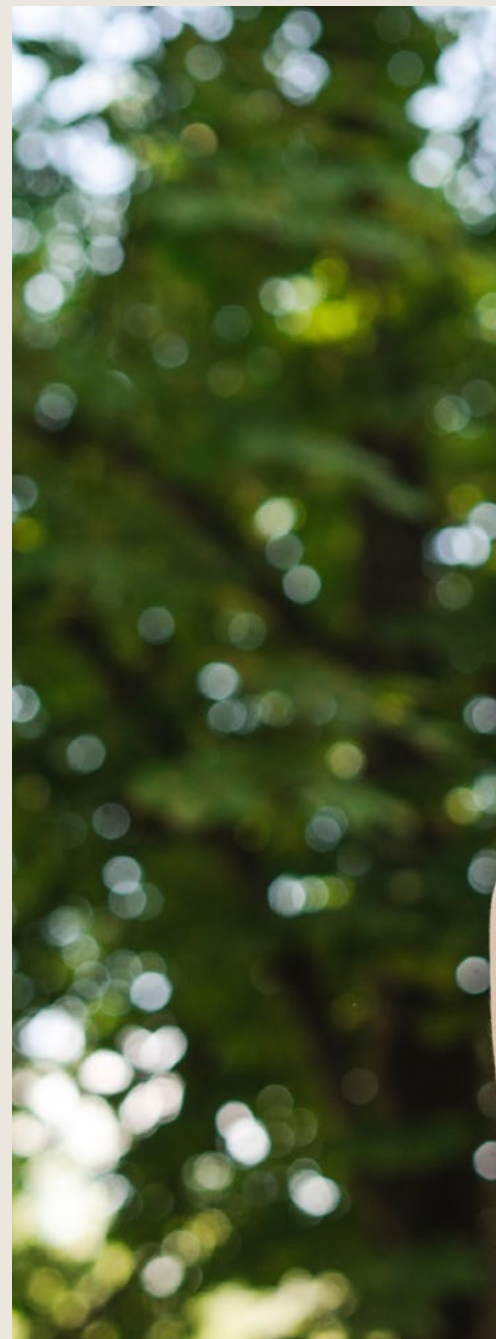
Det finns fler föreningar på Gotland än många tror.

- Gå in på RF-SISU Gotlands webbplats.
- Välj: Hitta förening.
- Sök på Gotland och den sport du är nyfiken på.

Använd lokaler i ditt närområde

Träning behöver inte alltid ske i en stor hall långt bort.

- Lokala bygdegårdar, idrottsplan och Folkets Hus går ofta att boka billigt eller gratis.
- Många har stora ytor som funkar för rörelse, fotboll, dans, yoga eller styrketräning.
- Träna tillsammans med kompisar, med hjälp av träningsappar eller bilda egna lag.

Citat om att ta sig till fritidsaktiviteter:

”Jag får skjuts fram och tillbaka men mina föräldrar stannar inte kvar på träningen. De flesta i laget åker en och en, och de flesta får skjuts. Det skulle bli stökigt om alla åkte ihop. Det är också mycket utrustning.”

Träna där det redan finns utrustning

Runt om på Gotland finns idrottsanläggningar som kan bokas för många olika sporter, exempelvis badminton, cirkelträning, pingis, innebandy, gymnastik och futsal.

Du hittar dem på gotland.se genom att söka på: Boka lokal.

Varför träna närmare hemmet?

- Kortare restid.
- Lättare att ta sig dit själv.
- Mer tid över till annat.
- Fler spontana träningar med kompisar.

När träningen är nära blir det lättare att röra på sig oftare.

Faktaruta:

Projektet FAKTUM pågick 2023–2026 och handlade om resor till skola och fritidsaktiviteter för barn 11–16 år på Gotland. Totalt deltog 606 elever från tre olika skolor runtom på ön och 181 unga från 16 olika lag. FAKTUM tittade på hur resan till skolan och fritidsaktiviteter kunde göras mer självständigt med syftet att minska antalet skjutsning med bil. Både för att minska utsläpp från transporter och för att uppnå bättre välmående hos barn.

800 elever på Gotland fick säga vad de tycker

Totalt fick 800 barn och unga svara på frågor om hur de tar sig till och från skolan och fritidsaktiviteter. Eleverna hade massor med kloka tankar och smarta idéer om varför så många åker bil och vad som behövs för att de ska välja andra sätt att resa.

Exempel på kloka svar:

- Laga vägar som är sönder
- Förbättra belysningen
- Skapa bättre gång- och cykelvägar
- Egen elcykel eller elsparkcykel skulle minska behovet av skjuts
- Minska bilträngseln runt skolor
- Bygga cykelvägar till skolan

Idéerna som blev verklighet

Av elevernas många idéer var det några som kunde genomföras på direkten:

→ Cykelns dag

En av skolorna som var med i undersökningen anordnade Cykelns dag för hela skolan, alla från förskoleklass till årskurs 9 deltog under dagen. Det här fick eleverna göra:

- Köra hinderbana med cykel.
- Gå i trafikskola och lära sig trafikskyltar.
- Prova på BMX-cykling i skogen.
- Meka med cyklar, lära sig byta däckslang och tävla om snabbaste däckbytet.
- Prata om hållbarhet.

Den här idén var så uppskattad av både elever och personal att skolan vill göra samma sak nästa år igen!

→ Tävling om hållbara resor

Tre skolor tävlade mot varandra om hållbara resor. Så här gick det till:

- Varje dag registrerade eleverna sina resor till och från skolan via en app på surfplattor.
- Varje vecka kom uppdateringar om vilken skola som hade vunnit veckans omgång.

Att tävla mot andra skolor var kul och eleverna var taggade!

Projektid: 1.8.2023–28.2.2026

Projektteam: Projektledare Petra Ahlman,
projektkoordinator Kristin Hjorth, docent
Markus Robért

Finansiering: Vinnova

Produktion: Milou Communication

Har du egna idéer? Gör din röst hörd!

Prata med din skola, dina föräldrar
eller skriv till Region Gotland!

energi
centrum
G O T L A N D

Hemsida / energicentrum.gotland.se

Mejla oss / energicentrum@gotland.se

Energicentrum är en del av Region Gotland